

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Ötásbás petitorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több
számban hirtetések, alku szerint a
legolcsóbb árt.
Bélyegdíj: minden belgátásért külön
30 kr.
„Nyilatkozat”-on megjelenő közlemény
minden pént. sor 15 kr.
Név- vagy bérmegjelölés beállítását,
kiszárolt nem vétnek tekintetbe.
Ugyazintén kérésre nem adnak
vizsák.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve
Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5. — Egy szám — 5.
Előfizetési pénz s minden közlemény:
fő-piac, VECSEY-ház, földszint a szer-
kesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizetheti helyben:
TELEGDI K. LAJOS és társ. CSÁTHY
KÁROLY könyvkereskedésben s a
szerkesztőségben. Egyéni postabíva-
talok után.

Vigyázzunk az elszegényítés okaira.

I.
Uj komédia készül ismét a nemzet
figyelmének elfoglalására, ministeri le-
mondások, kormányválság, népkégy va-
dászások, s politikai találós-mesék, egé-
szítik ki a boszniai fiáscot.
Ily comédiák közt jó lesz néha sa-
ját anyagi existenciákra is vigyázni, mert
a nagy zajban könnyen kizsebelnek a ca-
marilla nemzetgazdászai.
Egy képzett kereskedő nyilatkozata
szerint, ha ma valaki nekik 10000 forint
ezüstben fizetne — 8 perzentet köve-
telne rá, ha többet nem is, annyit minde-
nesetre, a mennyit az illető helyre
küldés postai költsége igényelne.
Ez azt jelenti, hogy ma még azon
majd 400 milliónyi, 1—5. és 50 frtos
állami czim alatt arczatlankodó pénzje-
gyek is, melyek a magyar államban ez
időzerint is csak az önkény jelképei, és
sem törvényes, sem realis garantiával
nem bírnak, ma az ezüstnél is nagyobb
tekintélyvel bírnak.
Szóval az a valuta rendezés, mely
után a Tisza-kormány szereplői oly na-
gyon törekedtek, hogy nehány Rothschild-
féle bankár kegyét megnyerve, európai
pénzügyi tekintélyeknek tartassanak —
fényesen sikerült.

De jelent ez egyebet is — ugyanis:
Hogy a valutát ily pénzjegyek mellett
is ily fényesen lehetett rendezni, — azt
csak is ördögi művészet remekének le-
het nevezni, még ha azt hozzátesztük is,
hogy 800,000 szurony tutélja alatt tör-
tént.
S bár óriási vívmány az uzsorások,
tökepénzesek — különösen az osztrák
nemzeti bank, s az ezzel viszonyban le-
vő pénz-emberék — s a statuspapirokból
éldőd henyé nép, és egy érzékenyen ma-
gyar pénzügyminister kényelmének javára.
De a legóriásabb bűn a társadalom,
különösen a magyar nemzet azon legna-
gyobb része irányában, mely a kiváló-
lag physiarat, és nem kalmar irányu ma-
gyar nemzet tytusát, erejét, lelkét képezi,
— a földbirtokos, gazda, kisiparos osztá-
ly milliói irányában.
Ezen osztály megsemmisítése, vagyis
anyagi leigázása volt a főfactor a valuta
rendezéshez.
A valuta s az adók, ördög tudja
hányféle egyenes-egyenletlen alváló faja
— kivételi — beszedési törvénye, és az
ezek miatti nyuzást felhasználó demora-
lisált jellemű kucezhajlam elődi raffine-
riája az az eszköz, — mely elfogja pusz-
títani a magyar nemzet tytusát, jellemét
alkotó osztályt.
Hogy miként haladunk a pusztulás
utján, erre szolgáljon bizonyosság az,
hogy még ez előtt kevés évvel, p. o. egy
kőből gabona ára 9—10 frt volt — ma
majd hasonló terméssel 3 frt 20 kr.
t. i. itt kint a pusztán, s bár ily arány
volt a földbirtok s minden gazdászati
czikk nagyobb részét tekintve, még is
már akkor a közvélemény hangosan nyil-
vánította, hogy az akkori sokkal kevesebb
adó mellett is, már a töke volt megtá-
madva.
Ezelőtt fele azon természeti kalami-
tásoknak, melyekkel 3 év óta bővölköd-
tünk, vagy 1/2-e azon harcai híreknek,
melyek pár év óta Európát keresztül

zúgják, rögtön felemelték volna minden
termény és munka árát; ma minden ilyen
hir után, mintegy gunyjával a becsületes
szorgalomnak s valódi értékének lejjebb
szól mindennek a becse.
Mi ennek oka? A pénzuralom óriás
hatalma, ez az a mi rajtuk ezen gunyt
elkveti, azon pénzuralom, melynek leg-
lealacsonyabb zselérével a Tisza kormány
tette Magyarországot.
Ez azon nagy bűn, mely akkor kö-
vettetett el, midőn Falk a vallásához ta-
padt előítéletnél fogva a pénz és hitel
magasztos philosophiája helyett az önzés
sophismáiból oly bigott hitet tudott a
nemzet képviselőinek nagy részébe oltani,
hogy ezek a magyar nemzetől anyagi-
lag, szellemileg, sőt törvényesen is meg-
tagadták az önálló pénzellátás s meg-
kezelés tehetségét, megtagadták azon ha-
talmat, hogy saját maga használja és al-
kalmazza azon roppant erőt, mi a becsü-
let és igazság szabályai szerint kezelt
hitel és pénzellátás tulajdonában rej-
lik a társadalom és állam anyagi-szelle-
mi felvirágoztatására, és a valódi va-
gyon és ériék equilibriumba tartására.

Liszky Sándor.

Kötös jubileum.
Debreczen, okt. 14.
Magasztos és lélekemelő ünnepélynek volt
tegnap tanuja városunk közönsége. Félászázas
aranyünnep és tanárközi jubileum örömmel
népét ily köztisztelőnek és osztatlan szeretet-
tel örvendő érdemű polgártársunk: főiszte-
lendő Kardhordó Ambrus ur.
Valóban mélyen szíveható és lélekeme-
sítő volt szemlélni: egy oldalról azt a jóságos
szelid nyugalmat, mely csak egy kötelességet
híven és tiszta lélekkel betöltött élet alkonyát
övezheti körül dios-sugarakkal, másoldalról
azt a benső és az arc minden vonásában, a
szemek fölcsillanó könyveiben tükröződő meg-
hatottságot, mely számos tisztelőnek, kartár-
sainak és még aránytalanul számosabb tanítvá-
nyainak egész szívét lebilincselé.
Az örömnépe háládó istentisztelettel
vette kezdetét a rom. kath. szentegyházban, a
hol érdeműs jubileumunk nagyös és főiszte-
lendő Huzly Károly szinte jubilált és köz-
szeretetének öröndő lelkiszerzőnek manu-
diktórája mellett fényes segédlettel mondá el
aranyünnepét, melynek folyamában Chilkó
László segéd-lelkész ur mély meghatóttággal
fűzött homlokára a három ágódtól érdem-
koronát, s rövid életrajzában magasztalólag méltá-
nyát mint papot, mint tanárt és mint a ne-
mes városunk 34 év óta polgárát.
Miután az aranyünnep ünnepélye véget
ért, kezdetét vette az 50 éves tanárjubileum
megüélése. Ha fényes, ha fényes volt az elő-
szó, mindny, ugy ez utóbbinak érdeme: az a
minden oldalról előszóhoz szives meleg érze-
lem, mely a nagytsámm jelen voltak szemében
csillámlott.
A rend méltánylásának és a r. kath. ta-
nári kar hódoló tisztelőinek a r. kath. gym-
nasium igazgatója Harmath Gergely ur,
őszinte szíve szerint adott kifejezést.
Dengli János ugyanezen gymnasium
tanára egyszerű és férfias meleg hangon olvá-
sott fel, egy ez alkalomra önkéntesítette kolle-
ményt, melyet fölolvastat után elegans diszko-
nyozott a mélyen meghatótt jubileumunknak
nyújtott.
A tanuló ifjúság küldetéséből egy szép
reményekre jogosító ifju, Simig Béla egy
díszes borostyán koszoru ányujtása mellett ér-
zelmes hangon és hálás szírvél köszönő meg-
szókat az atyai jószágú és szeretetteljes gondozást,
mely őket az érnny útján vezeté, számos ma-
sokat pedig elvezetett azon magasztos célhoz,
melyet ha az ember elért, a szó magasztos ér-
telmében eleget tett kötelességének — em-
berre tette őket.
Végül még volt és már ezújjak ért ta-
nitványai nevében Zivuska Ferencz ügyvéd
ur nyújtott biztositókat az ünnepeltem arról,
hogy munkálkodása nem volt meddő, hanem a
mag, melyet gondos kézzel és oly hosszu időn
át fáradsággal bintegetett, fogékony keblek-
ben dusan termő, lombos árnvas fája nőtt.
Egy és ily rohamos érzélem nyilatko-
zott a kedves öreget annyira meghatóta, mi-
szert az csak reszkőtt ajkai s könyöző szemel-
vet tudott köszönetet mondani a kiérdemelt
hódolat el nyilatkozatáért.
Végül nem hagyhatom említetlenül az ily
alkalmakat rendesen követni szokott lakomat,
melyek a rend tisztelőndő házfőnöke a hódolók
tisztelőre rendezett.
A lakoma a szertnek egy ebédelőtermében
tartott meg: hivatalosok voltak: a helybeli
kispárpost, polgármester, főkapitány, pénzügy-

igazgató, a helybeli kath. clerus, a vidéki
küldöttségek tagjai és a rom. kath. tanárkar-
ból Dengli János, mint az alkalmi költemény
szerzője; maga a tanárkar, helyszüke miatt
meg nem hívottt.
A háború.
(—) Most gyéren érkezik hír a harcz-
teréről. Az egész világ a török körjegyzéssel
veszódik. Egy bécsi távirat ugyan azt mondja,
hogy a török körjegyzék ott még most sem
adatot át, s így arra Andrássy választ sem
készíthetett.
— Szerajevói távirat szerint oda
hadügyministeri megbízottak érkeztek, hogy
a főparancsnokkal értekezzenek a sereg rész-
leges szétbocsátása iránt. Philippovic azonban
nagyon nézett erre, mint aki semmit sem tud,
s tudni nem is akar az egész históriáról. E
szerint várni sem lehet a sereg egy részének
szétbocsátását.
— A oroszok ismét Konstantinápoly
felé közelednek, Csataldászt és Csakmedzset
újbol megszállották, minnek következtében a
Hornby tengernagy alatt álló angol hajóhad
parancsot kapott Konstantinápoly alá visz-
szátérni.
— Nikolajevban 30,000 főnyi egé-
zen új hadcsapat összpontosítottak a bulgáriai
és felső ruméliai hadosztályok kiegészítésére.
A hadsereget mindenütt szaporítják.
Felhívás.
Debreczen, okt. 14.
A debreczeni irodalmi és művészeti kör
alapsabály tervezete a
helybeli hírlapokban közzététvén: városunk
tisztelt közbizottságának alkalom nyújtott ezen
kor ezújjak égy mint szervezetté megie-
merkedni.
Azon nehány polgár, kik ezen eszmének
indítványozói voltak, azon meggyőződés ve-
zetete, hogy Debreczen sz. kir. város tőgyű-
keres magyar közönsége nem óhajt elmaradni
azon hazánkban létező városoktól, melyek az
irodalmi és művészeti kör eszméjét már meg-
valósították, s így bizonyosan pártolni fogja
azon kör, mely a nemzeti irodalom és mű-
vészet pártolását, művelését, a művelt társasé-
let fejlesztését, szóval a közművelődés elő mosz-
tását tűnté magá elő célul.
Az előmunkálatok elkészítésére kiküldött
bizottság tagjainak a meggyőződését csak szí-
várdabbá tette azon több mint valószínű felte-
vés, azon bizonyosság, hogy ha városunk férfi
lakossága egymagában már eddig több hasz-
nos egyelet volt képes létesíteni, mennyivel
kább képesebb lesz most megalkotni az „iro-
dalmi és művészeti kör” — midőn egy-
és ugyanazon egyetben a férfi akaratoh vá-
rosunk nemeseleki szép helyeinek az eszmé-
nyiert, a nemesért, a nemesért lángoló buzgalma
társul.
A czimzett kör megalakulhatása iránti
erős meggyőződésű indittava az előmunká-
latok elkészítésére kiküldött bizottság elhatá-
rozta egy széleskörű értekezlet összehívását,
melynek feladata lesz az alapsabályok végle-
ges megállapítása.
Ez értekezlet határidejül f. évi októ-
ber hó 20-ik napjának délelőtti 10
órája, helyeül a várososház nagy
terme állapítottat meg.
Mit is midőn közönségre juttatnak:
azon tiszteletteljes kérelemmel járulok váro-
sunk mindenrendű férfi és nő tagjaihoz, hogy
ezen értekezletre minél nagyobb számban me-
jelenjen méltóztatassanak.
Az előmunkálatokat készített bizottság
meghagyásából.
Körösi Sándor,
ideiglenes elnök.

**BUDAPESTI HIREK. A nemzeti szinpa-
don Csiky Gergely „Ellenállhatatlan” című
vígjátka nagy tetszés mellett adatott. Égi tü-
nemény. Pénteken este ritka égi tünemény volt
látható a fővárosban. A hold az égen tisztán
fénylött, s körülötte gyönyörű szivárványsínű
kötös holdudvar ragyogott. A Dunából egy női**

lángjait ép oly hő lángok visznozzák, s ha
egy akarta, vegye egy megengedett csókkal
birtokába a szívet, mely egyedül csak önért ég.
Alfréd ur kétségbe esre csukta le sze-
meit, nehogy Elvira kisasszony még többet
találjon belőlk kibetízteni s azután megadva
magaát a kérélehetetlen sorsnak minden ellen-
állási kísérlet nélkül csókra csucosítottá száját.
Elvira reszkett a gyönyörtől, mely elő-
rassította szívet. Szemei tüzes kandéknézt vil-
logtak, fakó arczán két sötét piros folt égett,
fonnyadt keble pedig mint a takács motolla,
oly gyorsasággal hullámzott.
Körültekélgán lengve enyvelget a bús
szél, s a lyeocum bokrok, — melyeknek sűrű-
jében nehány felborzolt tollu verébúrfi udva-
rolt tüzes csicsérgéssel egy szendű szabadkoz-
verésűznek — rejtelmes süttogással ingatták
karcsu ágaiat.
Hősnők kéjes borzongással hunyta le
szemeit és szomju ajkával lassan hajlotta a lo-
vagnak csókra csucosított szája fölé.
S már elcuzzant a csók. . . . de abban
a pillanatban egy rémesen korgó morgás za-
nyarta meg az ünnepélyes csendet, jeleül egy
nemsokára kitörendő még rémletesebb vihar-

hullát fogtak ki, kiléte nem tudatik. József
főherceget a túzóltok küldöttsége megbírta a
mozgositott családja javára rendezendő tánc-
mulatságra. József főherceg a meghívást elfo-
gadta, s megjelenéséről a küldöttséget biztosít-
totta. Elkeseredett ember lehet azon korcma-
ros is, ki, a feletti bánatában, hogy neje el-
hagyta, minden butorát összetörte, s a pinca-
jében levő háromszáz akó bort kibocsátotta.

A „Debreczeni irodalmi és művészeti kör” alapsabály-tervezete.

(Folytatás.)
9. §. A tagságra felvétel. A tagságra fel-
vétel aláírás után történik. Az aláírás meg-
történése a választmány tudomására hozandó,
s az végleges felvétel előtt határoz.
Ezen szabály a kör alakító tagjaira nem
vonatkozik.
10. §. A tagság megszűnése. A tagság
megszűnik az azzal összekötött jogok és kö-
telességekkel együtt általában az aláírás
idő lejáratával, különösen pedig az év folyama
alatt is: 1) elhalálozás, s 2) a választmány
határozata folytán.
II. Rész. A közgyűlés.
11. §. A közgyűlés általában. A kör ren-
des közgyűlése mindig az év január havának
első felében tartandó; rendkívüli közgyűlést
pedig az elnök a választmány határozata, vagy
20 tag írásban benyújtott kivantára folytat bá-
mikor hívhat össze. A közgyűlés nyilvános, s
határozatait szavattöbbséggel hozza.
12. §. A közgyűlés hatásköre. A közgyű-
lés hatáskörébe tartozik, 1) a tisztviselői vá-
lasztása, 2) a választmány megalakítása, 3) a
választmány évi jelentésének, s zárszámadása-
nak megvizsgálása, a felmentés megadása
vagy megtagadása, 4) a választmány számadá-
sainak megvizsgálására 2 számúválasztó választása,
5) a választmány határozatai ellen benyújtott
felbellebeszések elintézése; 6) az alapsabályok
módosítása, 7) a titkár évi tiszteletdíjának
vagy különös jutalmazásoknak meghatározása,
8) az évi költségelőirányzat helybenhagyása,
9) a tiszteletbeli tagok választása.
III. Rész. A választmány.
13. §. A választmány tagjai. A választ-
mány tagjai: 1) elnök, 2) 2 alelnök, 3) titkár,
4) másodtitkár, mint könyvtartó, 5) pénztár-
nok, 6) ügyész, 7) gazda s 8) 17 választmá-
nyi tag.
14. §. A választmány ülései. A választ-
mány minden éremgyedben, szükséghez képest
azonban többször is ülést tart. A választmány
5 val tag kiváratára az elnök által bármikor
összehívandó. A választmány szavattöbbséggel
határoz, kivéve a 15. §. 4) p.-ban jelzett eset-
et, midőn érvényes határozat hozatalára a jelen-
lévő 2/3-ának szavazata szükséges. A választ-
mányi ülésen az érdeklét val tagok vagy tiszt-
viselők szavazattal nem bírnak.
15. §. A választmány hatásköre követ-
kező. 1) A választmány a kör összes ügyeinek
főkörmányzója, az alapsabályoknak és a köz-
gyűlés határozatainak végrehajtója — s mint
ilyen, hasznos készséggel igyekszik a kör il-
lyesztő céljait megvalósítani. 2) Előkezelti az
év folyama alatt rendkívüli közgyűléseket, szük-
ség esetén az év folyama alatt rendkívüli köz-
gyűlések összehívását is elrendelheti. 3) Intérke-
dik a kör ünnepélyeire és társas összejöveteleire
nézve, s a már feltett tagokat szavattöbbséggel
kirekesztheti, ha azok a kör célja ellen törek-
szenek s általában a tagok becsületét és a
méltóságával összeférhetlen tettet tagnak joga
Azonban a választmány által kizárt tagnak joga
van közgyűléshez fellebbezni. 5) Tiszteletbeli
tagokul a közgyűlésnek jelölhetet ajánl. 6)
Év folyama alatt történt helyettesedés esetében
magaát a jövő közgyűlésig kiegészíti. 7) A kör
összes bevételei és kiadásai felett a közgyűlés
által megállapított előirányzat alapján határoz
— évi számadásról azonban a felmentés megadá-
sára véget a közgyűlés elé terjeszti. 8) A kör
követései iránt némszatható perek a választ-
mány határozata nélkül meg nem indíthatók.
9) A választmány belátása szerint állandó vagy
ideiglenes szűkebb körű biztositásokat küld ki
melyek kiküldetésük természetéhez képest fa-

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

„Oh az az átkozott must!”
— Szüreti regény. —
Hivess Jenőfői.
(Végső.)
Elvira szeméremesen, lesütött szemekkel,
de titokban dobogó szívvel fogadja a seladont.
Hisz oly rég vágyott már a perczre, melyben
a szép lelkű ügyvédőjjárral — kit szíve if-
jál választott — négy szem közt lehessen. A
pillanat most megérkezett, s érezte, hogy e
pillanatnak egyuttal azt a régóta ápolat eszményi
szerelemet is — mely eddig csak szűzi éjsza-
kának álmai tette gyönyörteljesse, boldog va-
lólá kell változtatnia.
Az imádott helyet foglal s azadd aztán
megered a társalgás.
Most vagy soha, gondolja Elvira kisass-
zony! mindjárt eleve elfogulástól remegő
hangon a szerelemre tereli a conversatiót.
Eleinte csak általánosságban fejtegetik a
szív titkait, s bele melegekednek részletezni is
kezdik azkat. Alfréd ur mindjárt bevezetéstül
nagy vakmerően késégre vonja a női szív

állandóságát. Elvira kisasszony viszont a fér-
fiakat bélyegzi esalárd hiszégőknek. Lovagunk
nem enged s esküdözök, hogy az ő szíve már
legalább is egy tucsat sebtől vézük, mit
ugyanannyi női hütlenség ütött rajta. Majd
azután a rokon lelkek vonzalmaira térnek s
a mig ezt boncolgatják lassanként kigynak
ő nagyságának szemei, fakó arca neki pirul
s a hullámzásba jött kebel nehéz pibegéssé
szegült a szűkebb lett mieder aszél abraconsa-
inak.
A kilátás ép a szedő leánykákra nyílik,
kik nem állják a térdig feltűrt viganó alól
festői lábszáraikat főtogatni, sőt a mi több,
még csak ki sem kapják a pajzán puttonos
legények szemeit mikor egy egy csókot ra-
bolnak ajkaikról.
— Ah kedves Alfréd! szől közbe egy-
szerre csak minden előzmény nélkül Elvira
kisasszony, nem állhatván tovább már ellent
vágyainak. Nem találja-e ön irigylendőknek
ez egyszerű parasztokat, kik nincsenek alávetve
az etiquette jármának hanem tessnek mindent
ugy, a hogy szívük sugallja?
— A bis a, — felel rövid velősen az elő-

mult seladon nemtudván kitűnti a különös
fordulat okát.
— Miért nem lehetünk oly szabadok mi
is? Miért kell nekünk elfojtanunk szűnik ér-
zelmeit s rabjává lenni egy ostoiba tanárnak?
Alfréd ur rosszat sejtve fészkelődni kez-
dett, a mire annyival inkább is több oka volt,
mert ő nagysága mind közelebb simulva hozzá
végre a nyaka köré fonta csoknyait.
— Hisz itt is is isjerve vanogunk a ka-
ján világ iriggy szemei elől, tegyük tehát tul
magunkat e kicsinyes korlátokon.
A megszorult lovag ijedten nézett körül,
ha nem lát-e közeibe egy árva lelket abból
a kaján világból, kinek jelenléte ismét med-
rébe téríthetné Elvira kisasszony kiáradt ér-
zelmeit. De a menekülésre nem volt semmi
remény. Hősnők karjai csontbéklyók gyanánt
nehezűttek nyakára s fogva tartották erősen.
— Lásza Alfréd! — deklamált toróbb a
felhívult ismét — szivem már ugys rég ki-
váltá epedő pillantásaidból, hogy lángoló hős-
vel érettem, s már tovább nem tudom el-
viselni azt a gondolatot, hogy van egy ha-
landó, ki titoktól sovárgással gyöttri magát mi-
attam. Legyen tehát boldog s tudja meg, hogy

nak, mire a seladon eltorzult arczal tépte
ki magát az agg szűz ölelő karjai közül, s fel-
pattanva ülőhelyéről már a következő percz-
ben elült, mintha a forgó szél hordta volna el.
Elvira kővé dermedt.
Majd lassanként magához térve szemel-
ből egy könyvespépet dörzsölt ki s busan fel-
sohajtott:
„Oh, az az átkozott must!”
Hősnök talán ugyanabban a perczben
gondolta megkönyvebbült testtel és lélekkel:
„Oh, az az áldott must!”
* * *
A széplelkű ügyvédőjjár e casus után
nem mert többé az eszményi szerelemért ra-
jongó agg szűz szemel elé kerülni még egy
puska lövésnyi távolban sem.
Elvira pedig vézró szírvél kesergett fel-
dult menyorságának romjai felett mindaddig
a mig csak egy desperát kanollista takarek-
pénzárt könyvesekéért megemne szabadiotta
a pártától, s attól fogva aztán hízasnak indult
férje pedig sorvadni kezdett.

könyvnyomdájában.

353.

353.

